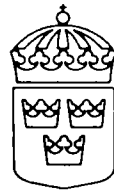

Jordbruksutskottets betänkande

1988/89:JoU17

Djurskydd m.m.

1988/89
JoU17

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 51 motionsyrkanden från den allmänna motions-tiden 1989 om djurskydd m. m. Motionerna gäller bl. a. pågående djurför-sök, alternativ till djurförsök, försöksdjursavgift, djurhållning och päls-djursuppfödning. Utskottet avstyrker samtliga yrkanden.

Till betänkandet har fogats 10 reservationer.

Motioner

1988/89:U238 av Ingela Mårtensson och Anna Horn af Rantzien (fp,mp) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen i internationella sammanhang tar upp frågan om elefanternas överlevnad.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Jo552.

1988/89:Jo507 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om pågående djurförsök,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fastläggande av tidpunkt för avvecklande av djurförsök med den s. k. LD50-metoden,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn och förslag till eventuella förbättringar med avseende på bestämmelser om brandskydd i djurstallar.

1988/89:Jo509 av Paul Lestander och Karl-Erik Persson (båda vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud för annan än polis att avliva hund.

1988/89:Jo513 av Barbro Westerholm (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om representation av patientorganisationerna i de djuretiska kommittéerna.

1988/89:Jo515 av Berit Löfstedt m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inventering av förekommande djurförsök och deras relevans,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen

anförts om övervägande av former för samhällsstöd till utvärdering av alternativa testmetoder.

JoU 1988/89:17

1988/89:Jo516 av Martin Olsson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att reglerna för burmått, miljöförhållanden m.m. för försöksdjur ses över och anpassas efter djurens behov och ej understiger motsvarande regler för djur i djurparker, för sällskapsdjur och för djur inom husdjurskötseln.

1988/89:Jo517 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att en inventering av tillgängliga alternativ till djurförsök genomförs,
2. att riksdagen beslutar att en inventering av tillgängliga rutiner och tekniker som kan lindra obehaget eller lidandet för djuret genomförs samt att den hålls aktuell,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till hur information och/eller utbildning om alternativa metoder och tekniker skall delges den som genomför djurförsök.

1988/89:Jo518 av Viola Claesson och Annika Åhnberg (båda vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om avveckling under en tioårsperiod av uppfödning av pälsdjur i bür,
2. att riksdagen beslutar om ett nyetableringsstopp av pälsdjursföretag.

1988/89:Jo519 av Viola Claesson och Annika Åhnberg (båda vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om finansiering av djurförskostillsynen genom att en avgift tas ut per använt djur,
2. att riksdagen beslutar att en paragrafbestämmelse införs som stadgar att ett djur inte får användas i upprepade experiment.

1988/89:Jo520 av Kjell-Arne Welin m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att djurkarantän öppnas på Skånes västkust.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sk650.

1988/89:Jo522 av Elving Andersson och Ingbritt Irhammar (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avgiftsbeläggning av djurförsök,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inventering av alternativa metoder till djurförsök.

1988/89:Jo528 av Paul Cizuk och Åsa Domeij (båda mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att alla svin skall ha möjlighet att vistas ute och böka i jorden,
2. att riksdagen beslutar att kalvar och grisar för vidare uppfödning ej får sammanföras från mer än tre ursprungsbesättningar,
3. att riksdagen beslutar att kalvar och grisar för vidare uppfödning inte får flyttas från sina födelsegårdar före 12 resp. 8 veckors ålder,

4. att riksdagen beslutar att kalvar och svin för vidare uppfödning ej får transporteras längre sträckor än 50 km,

5. att riksdagen beslutar att kalvar och grisar skall ha di eller mjölk/mjölkersättning upp till 10 resp. 6 veckors ålder.

1988/89:Jo529 av Margit Gennser (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kosherslakt.

1988/89:Jo531 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de etiska nämnderna för djurförsöks plenarsammanträden öppnas för allmänheten och blir offentliga.

1988/89:Jo532 av Birger Schlaug och Åsa Domeij (båda mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av djurförsök,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av vetenskapliga krav,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av alternativa metoder och stöd till MEIC-projektet,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användning av alternativa metoder som redan i dag finns tillgängliga samt ekonomiskt stöd till dessa,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kontroll av efterlevnaden av riksdagsbeslut samt riksrevisionsverkets uppgift att granska forskningen,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en samlad översyn över vilka svårigheter de alternativa metoderna har att bli etablerade,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökat antal ledamöter från djurskyddsorganisationerna i de etiska nämnderna.

1988/89:Jo536 av Ylva Annerstedt och Hadar Cars (båda fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en plan för utvärdering av om de djurförsök som f.n. utförs är väl motiverade,

2. att riksdagen hos regeringen begär att en utvärdering görs för att undersöka om pågående djurförsök uppfyller vetenskapliga krav,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av resurser för de forskningsinstitutioner som vill gå över till in vitro-teknik i stället för djurförsök,

4. att riksdagen begär att regeringen ger riksrevisionsverket i uppdrag att undersöka hur alternativa metoder till djurförsök sprids och tas i bruk.

1988/89:Jo537 av Pär Granstedt m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av den djurförsöksverksamhet som förekommer i Sverige, dels med hänsyn till metodernas relevans, dels med hänsyn till försökens syfte,

2. att riksdagen hos regeringen begär ett program för utvärdering av för närvarande tillgängliga alternativ till djurförsök,

4. att riksdagen hos regeringen begär ett samlat kraftfullt program för forskning kring alternativa metoder i 1990 års forskningsproposition,

1988/89:Jo538 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om djurförsök.

1988/89:Jo540 av Elisabeth Fleetwood och Ingvar Eriksson (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstärkt djurskydd.

1988/89:Jo541 av Kerstin Ekman och Lars Leijonborg (båda fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådant tillägg till den nya djurskyddslagen att det genom dispens från lagen ska vara tillåtet med koscherslakt.

1988/89:Jo545 av Ragnhild Pohanka och Kaj Nilsson (båda mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att pälsdjursfarmarna avvecklas inom en tvåårsperiod,

2. att riksdagen beslutar att alla pälsdjursfarmar inom ett halvår inspekteras av lokala miljö- och hälsoskyddsnämnder och att där missförhållanden och/eller djurplågeri konstateras dessa farmer omedelbart stängs och djuren avlivas.

1988/89:Jo547 av Maj-Inger Klingvall m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av intensifierad utbildning och rådgivning, gällande den nya djurskyddslagen.

1988/89:Jo548 av Pär Granstedt m.fl. (c,fp,vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om en avvecklingsplan för pälsdjursfarmning i bur i enlighet med vad som anförts i motionen.

1988/89:Jo551 av Martin Olsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud av import av skinn från djur fångade med i Sverige otillåtna metoder,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige i internationella fora bör verka för förbud av de mest plågsamma fångstredskapen.

1988/89:Jo552 av Ingela Mårtensson och Anna Horn af Rantzien (fp,mp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att regeringen föreslår en lag om skydd av elefanter.

1988/89:Jo719 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om länsveterinärens ställning.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:A408.

Utskottet

Pågående djurförsök

Motioner

Inventering och utvärdering av pågående djurförsök begärs i flera motioner. I motion Jo507 (fp) framförs krav på att alla djurförsök som för närvarande utförs skall utvärderas och att alternativ till djurförsök alltid skall väljas i första hand (yrkande 1). I motionerna Jo515 (s) yrkande 1, Jo532 (mp) yrkande 2, Jo536 (fp) yrkande 1 och Jo538 (m) yrkas också att förekommande djurförsök skall inventeras och att deras relevans ur olika aspekter utvärderas. I motion Jo537 (c) yrkande 1 krävs förslag till en plan för utvärdering av om de djurförsök som för närvarande utförs är väl motiverade. Önskemål om en utvärdering av huruvida djurförsöken uppfyller ställda vetenskapliga krav framförs i motionerna Jo532 yrkande 3 och Jo536 yrkande 2.

I motion Jo507 framförs även krav på fastställandet av en tidpunkt för avveckling av LD50-metoden (yrkande 2). Motionärerna framhåller bl. a. att rimlig tid nu torde ha gått sedan behandlingen av djurskyddslagen för att fastställa en tidpunkt för denna testmetods avveckling i Sverige.

I motion Jo517 (vpk) yrkas att tillgängliga rutiner och tekniker som kan lindra försöksdjurens obehag och lidande inventeras och löpande aktualiseras. Enligt motionärerna skulle detta kunna vara en uppgift för Centrala försöksdjursnämnden (CFN) i sin egenskap av högsta myndighet för djurförsöksverksamheten i landet (yrkande 2).

Utskottets överväganden

I motionerna Jo507, Jo515, Jo532, Jo536, Jo537 och Jo538 yrkas att försöksdjursanvändningen utvärderas eller inventeras med avseende på djurförsökens relevans och berättigande i allmänhet respektive i varje enskilt fall. I några av motionerna yrkas en undersökning av huruvida djurförsöken uppfyller vetenskapliga krav respektive huruvida resultaten är överförbara på människan.

Utskottet får inledningsvis erinra om att varje enskilt djurförsök i dag underkastas en prövning som skall avse bl. a. försökets betydelse, dess angelägenhet från allmän synpunkt samt möjligheten att genom alternativa metoder erhålla likvärdig kunskap. En sådan inventering av samtliga djurförsök som flertalet motioner syftar till skulle således i stor utsträckning innebära en dubblering av den prövning som görs i de etiska nämnderna och av den information som kan erhållas på grundval av ingivna ansökningar om etisk prövning. En grundlig inventering av försöksdjursanvändningen gjordes för övrigt av försöksdjursutredningen i dess år 1986 framlagda betänkande (Ds Jo 1986:3). Sedan dess har centrala försöksdjursnämnden (CFN) och lantbruksstyrelsen fortsatt att publicera utförliga statistiska uppgifter om verksamheten, innefattande bl. a. uppgifter om antalet djur, fördelning på djurarter och för vilka ändamål djuren används. Härav framgår bl. a. att förbrukningen sjunkit betydligt under de senaste åren. CFN kommer även

framgent att följa verksamheten och att publicera fortlöpande statistiska uppgifter om densamma.

När det gäller frågan om djurförsökens relevans från olika synpunkter hänvisar utskottet till sina uttalanden i betänkandet JoU 1987/88:22 (s. 40f). Som utskottet anförde i detta sammanhang måste man utgå från att de flesta forskare är medvetna om så grundläggande problem som frågeställningarna kring djurförsökens relevans för humanbiologiska förhållanden m. m. En centraliserad utredning eller inventering av det slag som motionärerna synes avse skulle knappast kunna ge något entydigt svar på frågan huruvida djurförsöken generellt eller i varje enskilt fall ger rättvisande eller mer eller mindre missvisande resultat. Utskottet vill dessutom framhålla de betydande praktiska svårigheter som skulle föreligga att i en särskild utredning detaljgranska samtliga pågående djurförsök, till antalet uppskattningsvis minst 2 000. Tillsättandet av en utredning skulle för övrigt ge uttryck för ett alltför statistiskt synsätt i dessa frågor. Enligt utskottets mening måste dessa frågor bedömas och fortlöpande omprövas i ljuset av de nya kunskaper och erfarenheter som erhålls i grundforskning och tillämpad forskning. Frågan huruvida varje enskilt djurförsök uppfyller de vetenskapliga kraven m. m. måste således bedömas i den etiska prövningen och, i förekommande fall, av de anslagsbeviljande forskningsorganen med utgångspunkt i det kunskapsläge som råder vid prövningstillfället. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Jo507 yrkande 1, Jo515 yrkande 1, Jo532 yrkandena 2 och 3, Jo536 yrkandena 1 och 2, Jo537 yrkande 1 och Jo538.

Som utskottet nyss anført gör den etiska nämnden i sin prövning en avvägning mellan försökets betydelse och djurets lidande. Försöket skall avstyrkas om det inte är angeläget från allmän synpunkt. Enligt CFN:s tillämpningsföreskrifter skall de etiska nämnderna tillse att ärendena om etisk prövning är utredda och allsidigt granskade från djurskyddssynpunkt. Nämnderna har dessutom att till CFN anmäla beslut av betydelse från etisk synpunkt. Härigenom bereds CFN möjlighet att följa de etiska nämndernas bedömningar av bl. a. använda tekniker och rutiner vid djurförsöken. De nu redovisade förutsättningarna för prövningen innebär enligt utskottets mening att behovet av utvecklandet av rutiner och tekniker som uppfyller de från djurskyddssynpunkt förstärkta kraven kan tillgodoses. Rådande former för den etiska prövningen synes därmed i allt väsentligt tillgodose de önskemål som förs fram i motion Jo517 yrkande 2. Med det anförda avstyrker utskottet motionen i denna del.

På regeringens uppdrag har CFN utrett frågan om ett eventuellt förbud mot LD50-metoden. Av utredningen framgår bl. a. att övervägande skäl talar för ett definitivt avskaffande av den klassiska LD50-metoden. Metoden i denna form innebär bl. a. stor förbrukning av djur för att erhålla en hög precision vid bestämning av dödlighet uttryckt i LD50-värde. För ett avskaffande talar även att andra tester för mätning av akut toxicitet numera ger sådana resultat att en dödlighetsbestämning med ett LD50-värde ändå är möjlig att göra i efterhand. Krav på klassisk LD50-bestämning ställs numera inte vid klassificering enligt de allmänna rådsdirektiven som är utfärdade av EG och inte i de riktlinjer som utfärdats av OECD för testning av kemikalier. Sådana krav ställs inte heller inom det internationella regel-

system som finns för klassificering vid transport av farligt gods. I flertalet internationella överenskommelser krävs endast en dokumentation av LD50-värdet och härför erforderliga försök är att hänföra till de modifierade formerna av LD50-testet. Dessa tester kräver betydlig lägre antal djur (20-40) för att uppnå ett säkerställt resultat. Lantbruksstyrelsens redovisning över ansökningar om toxikologiska försök i Sverige under åren 1986 och 1987 visar dessutom att användningen av andra toxicitetstester än LD50 har betydligt större omfattning. Modifierade LD50-tester svarar för endast cirka 5 % av det totala antalet djur som förbrukats i toxikologiska försök.

Mot den nu redovisade bakgrunden ansluter sig utskottet till CFN:s bedömning att övervägande skäl talar för ett definitivt avskaffande av den klassiska LD50-metoden. Beträffande det modifierade LD50-testet utgår utskottet i fråan att det kan avskaffas på längre sikt. Mot bakgrund av det anförda och med beaktande av att ifrågavarande problem är föremål för beredning inom regeringskansliet föreslår utskottet att motion Jo507 yrkande 2, utöver de uttalanden som utskottet gjort, lämnas utan någon vidare åtgärd från riksdagens sida.

Alternativ till djurförsök

Motioner

Frågan om alternativa metoder till djurförsök tas upp i flera motioner. I motion Jo515 (s) yrkande 2 framhålls betydelsen av att alternativa testmetoder utvecklas och kommer till användning. Enligt motionärerna behöver därför de alternativa metodernas tillförlitlighet utvärderas och ekonomiskt stöd ges till ansträngningarna att minska antalet djurförsök. Krav på en inventering av alternativ till djurförsök framförs även i motionerna Jo517 (vpk) yrkande 1, Jo522 (c) yrkande 2 och Jo537 (c) yrkande 2. Motionärerna framhåller bl.a. att den nya djurskyddsförordningen stadgar att djurförsök skall kunna avstyrkas om likvärdig kunskap kan erhållas med alternativa metoder. För att detta skall kunna ges en effektiv tillämpning fordras samlad kunskap om alternativen. Utvecklingen av alternativa metoder utgör en förutsättning för en avveckling av djurförsöken utan onödiga risker för människors hälsa. Även i motion Jo532 (mp) begärs en utvärdering av alternativa metoder och att riksdagen bör garantera att Skandinaviska Celltoxikologiska Sällskapet projekt för att utvärdera alternativa metoder att mäta akut toxicitet (MEIC-projektet) tillförs de ekonomiska resurser som behövs (yrkande 4).

Ekonomiskt stöd och utökade resurser till användningen av alternativa metoder yrkas i motionerna Jo532 yrkande 7 och Jo536 (fp) yrkande 3. Motionärerna framhåller bl.a. att ett sådant stöd ligger helt i linje med riksdagens tidigare ställningstagande i frågan, nämligen att alternativa testmetoder skall användas i stället för djurförsök när detta är vetenskapligt möjligt.

Betydelsen av att i största möjliga utsträckning ersätta försöksdjuren med alternativa metoder understryks också i motion Jo532. Riksrevisionsverket bör därför granska hur alternativa metoder sprids och tas i bruk (yrkande

8). För att komma till rätta med djurförsöken behövs dessutom enligt motionärerna en samlad översyn över vilka svårigheter som de alternativa metoderna har att bli etablerade (yrkande 9). Motsvarande granskning begärs även i motion Jo536 yrkande 4.

Enligt motion Jo537 yrkande 4 krävs ett samlat kraftfullt program för forskning kring alternativa metoder. Regeringen bör därför enligt motionärerna återkomma med ett utarbetat forskningsprogram i 1990 års forskningspolitiska proposition.

Regeringen bör enligt motion Jo517 yrkande 3 återkomma till riksdagen med ett förslag om hur information och utbildning angående alternativa metoder skall kunna delges dem som arbetar med djurförsök.

Utskottets överväganden

Utskottet delar motionärernas syn på behovet av alternativa och kompletterande metoder och att dessa kommer till användning när de ger likvärdiga kunskaper. Den önskvärda utvecklingen innebär enligt utskottets mening att metoder baserade på icke-djurförsök tas i anspråk lika väl som att den existerande försöksdjursanvändningen förfinas och effektiviseras i olika avseenden. I sammanhanget bör även påpekas att CFN, som har ansvaret för den långsiktiga planeringen av försöksdjursverksamheten i landet, särskilt skall verka för att användningen av försöksdjur begränsas genom att främja utvecklingen av alternativa metoder. Ett viktigt inslag i detta arbete utgör den information som sprids genom den sedan år 1985 av CFN utgivna skriftserien. Även de etiska nämnderna har att verka i samma riktning. Utöver redovisade synpunkter finner utskottet inte anledning att förespråka en särskild inventering eller utvärdering av alternativa metoder till djurförsök. Vidare saknas underlag för att särskilt utpeka Skandinaviska celltoxikologiska sällskapet som mottagare av statligt stöd i form av ekonomiska bidrag e.d. Utskottet avstyrker således motionerna Jo515 yrkande 2, Jo517 yrkande 1, Jo522 yrkande 2, Jo532 yrkande 4 och Jo537 yrkande 2 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Med hänsyn till den nyligen genomförda omorganisationen av den etiska prövningen och mot bakgrund av vad utskottet tidigare anfört avstyrks motionerna Jo532 yrkandena 8 och 9 och Jo536 yrkande 4.

Frågan om utbildning och information kring de alternativa metoderna kan anses besvarad med vad utskottet anfört ovan. Motion Jo517 yrkande 3 avstyrks således i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Våren 1988 bemyndigade riksdagen regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som skulle följa på en förlängning av avtalet mellan staten och läkemedelsindustriföreningen (LIF) om samarbete för att stödja viss forskning till främjande av utvecklandet av alternativa och kompletterande metoder till djurförsök (prop. 1987/88:93, JoU22, rskr. 327). Bemyndigandet avser tiden till den 30 juni 1990 och förlängning har skett t.o.m. innevarande budgetår. Detta innebär att staten och LIF för innevarande budgetår satsar vardera 600 000 kr. till ifrågavarande forskning. Enligt det budgetförslag som för närvarande är föremål för riksdagens behandling förutsätts motsvarande satsning även för kommande budgetår (prop. 1988/

89:100, bil. 11 s. 72). Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Jo532 yrkande 7 och Jo536 yrkande 3 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Utskottet har tidigare anslutit sig till regeringens förslag för kommande budgetår när det gäller programmet för forskningen kring alternativa metoder (1988/89:JoU12). Med hänsyn härtill och i avvaktan på 1990 års forskningspolitiska proposition är utskottet inte berett att särskilt uttala sig om ett samlat program för forskning kring alternativa metoder. Motion Jo537 yrkande 4 avstyrks således.

Djurförsöksetiska nämnder

Motioner

Frågan om representation i de etiska nämnderna är föremål för yrkanden i två motioner. I motion Jo513 (fp) framförs krav på att patientorganisationerna skall representeras i nämnderna. Dessa representerar enligt motionärerna en stor grupp av människor för vilken framstegen inom medicinsk vård är av särskilt stor betydelse. I motion Jo532 (mp) framhålls det önskvärda i en förstärkning av djurskyddsintressena och att antalet ledamöter från dessa organisationer därför bör utökas (yrkande 10).

I motion Jo531 (vpk) åberopas den nya sammansättningen i de etiska nämnderna, med en ökad representation för de allmänna intressena, som skäl för en utökad insyn i beslutsprocessen. Enligt motionärerna bör således de etiska nämndernas sammanträden öppnas för allmänheten och bli offentliga.

Utskottets överväganden

Utskottet erinrar om att den av regeringen tillkallade utredningen om etiska frågor i samband med djurförsök (Ds Jo 1986:3) betonade vikten av att nämnderna hade en så mångsidig sammansättning som möjligt. Som tänkbara ledamöter redovisades forskare, laboratoriepersonal, försöksdjurstekniker och lekmän. Bland lekmännen skulle enligt utredningen finnas representanter för djurskyddsorganisationerna och för allmänna samhällsintressen. Den förstärkning av lekmannainflytandet i de etiska nämnderna, med majoritet för allmänintresset inom nämnda kategori, som genomfördes i samband med den nya djurskyddslagen innebär enligt utskottets mening att de etiska problemen och nödvändigheten med djurförsöken garanteras en allsidig belysning. Utskottet anser vidare att det saknas skäl att ändra eller återkalla bemyndigandet för CFN att reglera de etiska nämndernas sammansättning och arbetsformer. Som utskottet tidigare framhållit har riksdagen inte anledning att detaljreglera de etiska nämndernas funktion och arbetsformer (JoU 1987/88:22 s. 48). Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet således motionerna Jo513 och Jo532 yrkande 10.

Den nyligen genomförda förändringen i de etiska nämndernas sammansättning innebär enligt utskottets mening en avsevärd förbättring och förstärkning av allmänhetens insyn vid den etiska prövningen. Dessutom garanterar principen om allmänna handlingars offentlighet viss insyn i verk-

samheten. Någon särskild riksdagens åtgärd med anledning av motion Jo531 är således inte påkallad. Utskottet avstyrker motionen.

JoU 1988/89:17

Försöksdjursavgift

Motioner

I två motioner framförs krav på införandet av en försöksdjursavgift. Enligt motion Jo519 (vpk) skulle tillsynen av djurförsöken kunna finansieras genom att en avgift tas ut på varje använt djur. En sådan avgiftsbeläggning borde dessutom enligt motionärerna medföra en självsanering och minskning av antalet djur som används i försök (yrkande 1). För att stävja och förhindra att syftet med en sådan avgift kringgås bör en bestämmelse införas som förbjuder upprepade försök med samma djur (yrkande 2). Även i motion Jo522 (c) yrkande 1 framförs krav på införandet av en försöksdjursavgift för att tillskapa erforderliga resurser för tillsynen och nedbringa antalet djur som används i djurförsök.

Utskottet

Lantbruksstyrelsen utövar den centrala tillsynen enligt djurskyddslagen (1988:534). Regeringen eller med regeringens bemyndigande lantbruksstyrelsen äger besluta om avgifter för tillsyn och i ärenden enligt lagen. Utöver redovisat bemyndigande beträffande avgifter kan hänvisas till de överväganden som gjordes av utredningen om etiska frågor i samband med djurförsök. Utredningen övervägde ett finansieringssystem med avgiftsbeläggning av ansökningarna om etisk prövning. Avgiften skulle därvid bestå i en fast avgift för varje ansökan och/eller en avgift kopplad till förbrukningen av försöksdjur. Med enbart en fast avgift per ansökan skulle med då rådande förhållanden krävas en avgift om ca 800 kr. för att nå full kostnadstäckning. En avgift kopplad till förbrukningen skulle enligt utredningen kunna konstrueras som en stigande avgiftsskala med en låg avgift per djur för smågnagare och successivt stigande avgift för högre stående djur. Utredningen valde att inte lägga fram något förslag i enlighet med nu redovisade överväganden. En avgiftsfinansiering var enligt utredningens mening mindre lämplig bl. a. på grund av administrativa svårigheter och bristande kostnadstäckning för eventuell uppbördsverksamhet. Utskottet vill vidare erinra om att regeringen resp. lantbruksstyrelsen redan erhållit riksdagens bemyndigande att ta ut avgifter i ärenden enligt djurskyddslagen. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna Jo519 yrkandena 1 och 2 och Jo522 yrkande 1.

Djurskydd — allmänt

Motioner

I motion Jo540 (m) understryks vikten av ett förstärkt djurskydd och att akuta missförhållanden exempelvis inom pälsdjursuppfödningen åtgärdas i avvaktan på kommande tillämpningsföreskrifter till djurskyddslagen.

I motion Jo547 (s) uppmärksammas behovet av en intensifierad utbild-

ning och rådgivning angående den nya djurskyddslagen. Målsättningarna i den nya lagen måste omsättas i praktisk handling och härför krävs enligt motionärerna ytterligare insatser.

Utskottets överväganden

Som utskottet tidigare framhållit utövar lantbruksstyrelsen den centrala tillsynen över efterlevnaden av djurskyddslagen. Det lokala ansvaret åvilar kommunerna. Vidare tillkommer det länsstyrelsen att i vissa fall meddela förbud mot innehav av djur och förordna om omhändertagande av djur. En förutsättning för ett förstärkt djurskydd i enlighet med den nya djurskyddslagen är enligt utskottets mening att nu redovisade tillsynsmöjligheter utnyttjas på ett tillfredsställande sätt. Mot bakgrund av det anförda och då ett förslag angående tillsynens organisation för närvarande bereds inom regeringskansliet finns inte någon anledning för riksdagen att göra ett särskilt uttalande i enlighet med motion Jo540. Utskottet avstyrker således motionen i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet anför.

Under år 1988 erhöll lantbruksstyrelsen 800 000 kr. för information m.m. om den nya djurskyddslagen. Riksdagen har nyligen behandlat regeringens förslag om bl.a. förstärkta resurser inom området djurskydd och djurmiljö. Förslaget har utarbetats med beaktande av behovet av fortbildning m.m. av den personal som vid berörda myndigheter skall utöva den praktiska tillsynsverksamheten. Således föreligger förslag om ett avsevärt resurstillskott för det i motion Jo547 efterfrågade ändamålet, och utskottet utgår ifrån att lantbruksstyrelsen så snart erforderliga tillämpningsföreskrifter färdigställt går ut med nödvändig rådgivning och information. Motionen avstyrks således i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Djurhållning

Motioner

En översyn och förslag till eventuella förbättringar av brandskyddet i djurstallar efterlyses i motion Jo507 (fp) yrkande 3, och i motion Jo516 (c) framförs önskemål om en översyn av reglerna beträffande burmått och miljöförhållanden för försöksdjur.

Djurhållning i vissa fall är föremål för flera yrkanden i motion Jo528 (mp). Således yrkas att riksdagen beslutar om att svin skall ha möjlighet att vistas ute och böka i jorden (yrkande 1), att kalvar och grisar för vidare uppfödning inte får sammanföras från fler än tre ursprungsbesättningar (yrkande 2), att kalvar och grisar för vidare uppfödning inte får flyttas från sina födelsegårdar före 12 respektive 8 veckors ålder (yrkande 3), att kalvar och svin för vidare uppfödning inte får transporteras längre sträckor än 50 km (yrkande 4) samt att kalvar och grisar skall ha di eller mjölk/mjölkersättning upp till 10 respektive 6 veckors ålder (yrkande 5).

Lantbruksstyrelsen utfärdar anvisningar för brandskydd i djurstallar. Enligt vad utskottet erfarit sker fortlöpande översyn av dessa anvisningar. Härvid samarbetar lantbruksstyrelsen med lantbrukets brandskyddskommitté som är ett samarbetsorgan för myndigheter, institutioner, näringen och försäkringsbolagen. Utskottet förutsätter att den fortlöpande översyn som sker inom ramen för redovisat samarbete i allt väsentligt kommer att tillgodosätta ställda krav på ett bibehållet och förstärkt brandskydd. Mot bakgrund av det anförda synes motion Jo507 yrkande 3 därmed till stor del tillgodosedd.

I 4 § djurskyddslagen (1988:534) stadgas att djurhållningen skall utformas på ett sådant sätt att den främjar djurens hälsa och möjliggör ett naturligt beteende. Till stöd för tolkningen av detta lagrum har riksdagen överlåtit åt regeringen och berörda myndigheter att utforma de tillämpningsföreskrifter som kan anses erforderliga. I motion Jo528 framförs yrkanden som till ordalydelsen innebär att riksdagen — oavsett det bemyndigande som lämnats i djurskyddslagen — i lag skall utforma detaljföreskrifter om djurhållning i vissa avseenden. Något förslag till lagtext har dock inte presenterats i motionen. Utskottet har inte funnit anledning att frångå tidigare riksdagsbeslut om bemyndigande för vederbörande myndighet att meddela detaljföreskrifter i angivna frågor. Motionen avstyrks således.

Utskottet erinrar om att försöksdjurens levnadsförhållanden inte är undantagna från djurskyddslagens grundläggande regler om hur djur i allmänhet skall hållas och skötas. Utskottet får dessutom framhålla att en mycket begränsad tid förflutit sedan den nya djurskyddslagstiftningen trädde i kraft. Tillämpningen inom ramen för hithörande föreskrifter bör få utvisa behovet av ytterligare initiativ i detta sammanhang. Utskottet avstyrker med det anförda motion Jo516.

Pälsdjursuppfödning m.m.

Motioner

Pälsdjursuppfödning i bur är föremål för flera motionsyrkanden. En tioårig avveckling av sådan uppfödning krävs i motion Jo518 (vpk), och dessutom föreslås ett nyetableringsstopp för pälsdjursföretag (yrkandena 1 och 2). I motion Jo548 (fp,c,vpk) efterlyses en avvecklingsplan för uppfödning av pälsdjur i bur. En fullständig avveckling av pälsdjursfarmerna begärs i miljöpartiets motion Jo545. Avvecklingen skall genomföras under en tvåårsperiod (yrkande 1). I motionen begärs dessutom att riksdagen skall föranstalta om att alla pälsdjursfarmer inom ett halvår skall inspekteras av den lokala miljö- och hälsoskydds nämnden. Vid konstaterade missförhållanden skall berörda anläggningar omedelbart stängas och eventuella djur avlivas (yrkande 2).

I motion Jo551 (c) förespråkas ett förbud mot import till Sverige av skinn från djur som fångats med i Sverige otillåtna metoder (yrkande 1). Motionären framför dessutom önskemål om att Sverige i internationella fora skall verka för att de mest pålgamma fångstmetoderna förbjuds (yrkande 2).

Enligt vad utskottet erfarit har samtliga berörda länsstyrelser i januari 1989 på uppmaning av lantbruksstyrelsen intensifierat djurskyddstillsynen vid landets pälsdjursfarmer. Enligt de rapporter som hittills inkommit till lantbruksstyrelsen synes förhållandena vara tillfredsställande. Den tillståndsplikt för yrkesmässig uppfödning av pälsdjur som infördes i samband med den nya djurskyddslagen torde i kombination med de skärpta reglerna för djurhållningen medföra godtagbara förutsättningar för ett tillfredsställande djurskydd samtidigt som näringens fortbestånd inte äventyras. Utskottet anser sig således inte ha någon anledning att frångå sitt tidigare ställningstagande beträffande pälsdjursuppfödningens framtid (JoU 1987/88:22 s. 37). Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet således motionerna Jo518 yrkandena 1 och 2, Jo545 yrkandena 1 och 2 samt Jo548.

Utskottet känner stor sympati för de i motion Jo551 framförda önskemålen angående användningen av olika fångstmetoder som förorsakar djuren onödigt lidande. Beträffande förhållandena i Sverige torde problemen vara av underordnad betydelse med hänsyn till det tillståndsförfarande som tillämpas för vissa jaktmetoder och därmed sammanhängande föreskrifter. Möjligheterna för Sverige att ensidigt införa för import av skinn inskränkande regler grundade på ifrågasättandet av de i exportlandet använda fångstmetoderna ter sig däremot enligt utskottets mening betydligt vanskligare. Den väg som Sverige enligt utskottets mening har att följa ligger närmast i linje med det i yrkande 2 framförda kravet på ökad aktivitet inom de internationella fora där dessa frågor behandlas. Utskottet utgår ifrån att alla nödvändiga ansträngningar görs för att det internationella samfundet skall uppmärksamma dessa frågor. Så har också bl.a. skett i anslutning till arbetet med försöken att rädda vissa utrotningshotade djurarter. Utöver det anförda är dock utskottet inte berett att föreslå riksdagen att genom något särskilt uttalande fästa regeringens uppmärksamhet på denna fråga. Med hänsyn härtill avstyrks motion Jo551 yrkandena 1 och 2 i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Övriga frågor

Motioner

I motion Jo509 (vpk) framförs krav på att förbud införs för annan än polis att avliva hund. Enligt motionärerna ter det sig naturligt och rättvist att bestämmelserna bör vara likformiga oavsett om hund ofredar vilt, hemdjur eller ren.

Inrättandet av en djurkarantän på Skånes västkust krävs i motion Jo520 (fp). Motionärerna framhåller att möjligheterna för tullen att anordna karantän för djur som införs i landet kraftigt försämrats efter det att djurkarantänerna i Helsingborg lades ner. Antalet tillgängliga inhyrda platser är få och tullen saknar möjligheter till förvaring i egen regi.

Kosherlaktens tillåtlighet är föremål för yrkanden i två motioner. I motion Jo529 framhålls att en begränsning av dispensmöjligheten för kosher-slakt kan ses som en inskränkning i religionsfriheten. Den tidigare dispen-

sen för slakt av fjäderfä bör därför enligt motionären bibehållas. I folkpartimotionen Jo541 hävdas att detta inte i första hand är en djurskyddsfråga utan en fråga om respekten för den grundläggande religionsfriheten i Sverige. Som en följd härav borde frågan behandlas i riksdagens konstitutionsutskott. Med utgångspunkt i detta förhållningssätt anser motionärerna att det är rimligt att av religiösa skäl tillåta kosherslakt. Denna möjlighet bör ges genom en dispensregel i djurskyddslagen.

Regeringen bör enligt motionerna Jo552 (fp,mp) och U238 (fp,mp) utarbeta ett lagförslag till skydd för elefanterna. Motionärerna framhåller bl.a. att den kraftigt decimerade stammen av afrikanska elefanter fordrar omedelbara åtgärder för att stoppa efterfrågan på elfenben. Ett importförbud mot elfenben och andra elefantprodukter bör snarast införas. Samtidigt bör Sverige i internationella sammanhang ta upp frågan om elefanternas överlevnad.

I motion Jo719 (fp) framhålls att länsveterinärerna bör befrias från sina dubbla lojaliteter — mot lantrådsnämnd och länsstyrelse — och arbeta framför allt med konsumenternas bästa för ögonen.

Utskottets överväganden

Utskottet kan i viss mån dela motionärernas uppfattning om det naturliga och rättvisa i att rätten att avliva hund regleras på ett för alla tillfällen likformigt sätt. Möjligheten för ägare av ren och hemdjur att låta döda hunden i de fall då hunden inte låter sig tas om hand har dock en något annorlunda bevekelsegrund än den som motiverat bestämmelsen beträffande lös hund i område med vilt. Beträffande hemdjur och ren motiverar avvärjandet av ett akut hot ett ingripande utan tidsutdräkt. Beträffande lösspringande hund i övrigt är det framför allt risken för eventuella angrepp på vilt som medför att polisen av viltvårdsskäl, när övriga möjligheter har uttömts, äger rätt att avliva hunden. Vidare bör uppmärksammas att rätten för ägare av hemdjur att döda sådan hund varom nu är fråga förutsätter att hunden visat benägenhet att bita hemdjur. Är denna förutsättning inte för handen kan endast sådana nödsituationer varom talas i 24 kap. 4 § BrB motivera att hunden avlivas. Denna möjlighet är föremål för en mycket restriktiv tolkning och är sådan nödsituation inte för handen lär hemdjurens ägare kunna drabbas av skadeståndsanspråk. Det kan tilläggas att högsta domstolen nyligen avkunnat en dom som kan ge viss vägledning i detta sammanhang (NJA 1989 s. 495). Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion Jo509.

Utskottet har inte funnit anledning att frånga sitt tidigare ställningstagande beträffande en djurkarantän på Skånes västkust, som redovisas i betänkandet JoU 1987/88:22 (s. 51). Motion Jo520 avstyrks således.

Regeringen har beviljat dispens för den kosherslakt av fjäderfä som för närvarande bedrivs vid ett slakteri i Skåne t. o. m. juni 1989. Samtidigt har lantrådsstyrelsen givits i uppdrag att redovisa förslag till en slaktmetod som är förenlig med krav som bör ställas från djurskyddssynpunkt och samtidigt kan accepteras från religiös synpunkt. Med hänsyn härtill och då utskottet tidigare (JoU 1987/88:22 s.36) avvisat dispensmöjligheterna för

Frågor av det slag som aktualiseras i motionerna Jo552 och U238 regleras i den av Sverige biträdde Washingtonkonventionen och anknytande svenska författningar. Regeringen har fr.o.m. den 8 april 1988 förordnat om importrestriktioner för levande djur upptagna i konventionens bilagor II och III. Genom införandet av krav på importtillstånd för införsel av djur som finns upptagna i konventionens B- och C-listor kan import av djur som innebär ett hot mot särskilt sårbara arter stoppas, ursprungsland kontrolleras och importtillstånd vägras om djurtransporten inte sker på ett från djurskyddssynpunkt tillfredsställande sätt. Inom ramen för Washingtonkonventionen antogs dessutom i juli 1987 en resolution om inskränkningar i handeln med elfenben. Av redovisningen framgår att ett mycket intensivt arbete pågår på det internationella planet med att skydda de utrotningshotade djuren och att Sverige även nationellt har vidtagit långtgående åtgärder i detta avseende. Som också framgår av det anförda hör dessa frågor i första hand till regeringens och lantbruksstyrelsens kompetensområde. Denna kompetensfördelning är enligt utskottets mening väl ägnad att uppfylla de krav som ställs och kommer att ställas på utformandet av ifrågasvarande djurskydd. Det förtjänar även att påpekas att en nationell lagstiftning med den innebörd som efterlyses i motion Jo552 skulle ha en mycket begränsad räckvidd i sammanhanget. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Enligt vad utskottet erfarit kommer förslag beträffande länsveterinärernas ställning att behandlas i samband med kommande översyn av länsförvaltningen. Med hänvisning härtill avstyrks motion Jo719 yrkande 5.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inventering och utvärdering av pågående djurförsök* att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo507 yrkande 1, 1988/89:Jo515 yrkande 1, 1988/89:Jo532 yrkandena 2 och 3, 1988/89:Jo536 yrkandena 1 och 2, 1988/89:Jo537 yrkande 1 och 1988/89:Jo538,
2. beträffande *rutiner och tekniker att mildra försöksdjurens obehag och lidande* att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo517 yrkande 2,
3. beträffande *LD50-metoden* att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo507 yrkande 2,
4. beträffande *utvärdering av alternativa testmetoder m. m.* att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo515 yrkande 2, 1988/89:Jo517 yrkande 1, 1988/89:Jo522 yrkande 2, 1988/89:Jo532 yrkande 4 och 1988/89:Jo537 yrkande 2,
5. beträffande *riksrevisionsverkets granskning m. m.* att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo532 yrkandena 8 och 9 samt 1988/89:Jo536 yrkande 4,

6. beträffande *utbildning och information om alternativa metoder*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo517 yrkande 3,

7. beträffande *resurser till användning av alternativa metoder*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo532 yrkande 7 och 1988/
89:Jo536 yrkande 3,

8. beträffande *samlat program för forskning kring alternativa metoder*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo537 yrkande 4,

9. beträffande *representation i de etiska nämnderna*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo513 och 1988/89:Jo532
yrkande 10,

10. beträffande *allmänhetens insyn i den etiska prövningen*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo531,

11. beträffande *försöksdjursavgift*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo519 och 1988/89:Jo522
yrkande 1,

12. beträffande *ett förstärkt djurskydd*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo540,

13. beträffande *information och utbildning om den nya djurskyddslagstiftningen*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo547,

14. beträffande *brandskydd för djurstallar*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo507 yrkande 3,

15. beträffande *riksdagsbeslut om viss djurhållning*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo528,

16. beträffande *burmått och miljöförhållanden för försöksdjur*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo516,

17. beträffande *pälsdjursuppfödning*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo518, 1988/89:Jo545 och
1988/89:Jo548,

18. beträffande *användningen av vissa fångstmetoder*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo551,

19. beträffande *rätten att avliva hund*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo509,

20. beträffande *en djurkarantän på Skånes västkust*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo520,

21. beträffande *kosherslakt*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo529 och 1988/89:Jo541,

22. beträffande *elefanternas överlevnad*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo552 och 1988/89:U238,

23. beträffande *länsveterinärens ställning*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo719 yrkande 5.

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Martin Segerstedt (s), Jens Eriksson (m), Margareta Winberg (s), Åke Selberg (s), Ingvar Eriksson (m), Bengt Rosén (fp), Lennart Brunander (c), Annika Åhnberg (vpk), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Carl G Nilsson (m), Bengt Kronblad (s), Berndt Ekholm (s), Anders Castberger (fp) och Sylvia Pettersson (s).

Reservationer

1. Inventering och utvärdering av pågående djurförsök (mom. 1)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet får" och på s. 6 slutar med "och Jo538." bort ha följande lydelse:

Djurförsök är till mycket stor del både plågsamma och förnedrande för djuren. Antalet försök måste därför enligt utskottets mening reduceras till ett absolut minimum och ersättas med andra metoder. Skäl finns således att inventera djurförsöken för att få ett grepp om hur många försök och inom vilka områden dessa görs. En utvärdering bör också göras för att få fram huruvida de djurförsök som görs uppfyller ställda vetenskapliga krav. Utskottet tillstyrker således motion Jo532 yrkandena 2 och 3. Motionerna Jo507 yrkande 1, Jo515 yrkande 1, Jo536 yrkandena 1 och 2, Jo537 yrkande 1 och Jo538 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *inventering och utvärdering av pågående djurförsök* att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo532 yrkandena 2 och 3 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo507 yrkande 1, 1988/89:Jo515 yrkande 1, 1988/89:Jo536 yrkandena 1 och 2, 1988/89:Jo537 yrkande 1 och 1988/89:Jo538 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Rutiner och tekniker att mildra försöksdjurens obehag och lidande (mom. 2)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Som utskottet" och slutar med "denna del." bort ha följande lydelse:

Som utskottet — — — (= utskottet) — — — vid djurförsöken. De nu redovisade förutsättningarna för provningen innebär dock enligt utskottets

mening inte att behovet av utvecklandet av rutiner och tekniker som uppfyller de från djurskyddssynpunkt förstärkta kraven kan tillgodoses. Här för krävs en inventering av rutiner och tekniker som lindrar djurens lidande och obehag. Det kan enligt utskottets mening röra sig om provtagningsteknik, bedövnings- och avlivningsmetod, aversiva stimuli, m. m. Utskottet ansluter sig således till vad som anförts i motion Jo517 yrkande 2 och tillstyrker därmed motionen.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *rutiner och tekniker att mildra försöksdjurens obehag och lidande*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo517 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. Utvärdering av alternativa testmetoder m. m. (mom. 4)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "anses tillgodosedda." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar — — — (=utskottet) — — — olika avseenden. Det är härvid enligt utskottets mening utomordentligt viktigt att utvecklingen av alternativa metoder påskyndas och att erforderliga resurser ställs till förfogande för detta ändamål. Inledningsvis bör ett program för utvärdering av alternativa metoder utarbetas. Därefter bör en utvärdering av de alternativa metodernas relevans när det gäller t. ex. att mäta akut toxicitet genomföras för att främja dessa metoders framtida användning. Det är härvid både önskvärt och nödvändigt att en sådan inventering samordnas med de resultat som motsvarande arbete givit i andra länder. Vad utskottet anför med anledning av motionerna Jo522 yrkande 2 och Jo537 yrkande 2 bör ges regeringen till känna. Motionerna Jo515 yrkande 2, Jo517 yrkande 1 och Jo532 yrkande 4 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *utvärdering av alternativa testmetoder m. m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:Jo522 yrkande 2 och 1988/89:Jo537 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo515 yrkande 2, 1988/89:Jo517 yrkande 1 och 1988/89:Jo532 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

4. Utvärdering av alternativa testmetoder m. m. (mom. 4)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "anses tillgodosedda." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser — — — (=utskottet) — — — olika avseenden. Skall den nya djurskyddsförordningens krav på prövning av om alternativ till djur-

försök kan ge likvärdig kunskap kunna uppfyllas erfordras dock enligt utskottets mening att dessa alternativa testmetoder utvärderas. En samlad kunskap om alternativen saknas i dag. I enlighet med den officiella djurförsökspolitiken, som går ut på att minska djurförsöken och ersätta dem med alternativa metoder, bör riksdagen dessutom uttala sitt stöd för det s. k. MEIC-projektet och tillse att erforderliga ekonomiska resurser ställs till förfogande för detta ändamål. Med det anförda tillstyrker utskottet således motion Jo517 yrkande 1. Motionerna Jo515 yrkande 2, Jo522 yrkande 2, Jo532 yrkande 4 och Jo537 yrkande 2 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *utvärdering av alternativa testmetoder m. m.*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo517 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo515 yrkande 2, 1988/89:Jo522 yrkande 2, 1988/89:Jo532 yrkande 4, 1988/89:Jo532 yrkande 4 och 1988/89:Jo537 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

5. Utbildning och information om alternativa metoder (mom. 6)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Frågan om" och slutar med "anses tillgodosedd." bort ha följande lydelse:

Det aktuella kunskapsläget måste enligt utskottets mening förmedlas till dem som berörs av försöksdjursverksamheten. I enlighet med vad som föreslås i motion Jo517 yrkande 3 bör därför riksdagen hos regeringen begära att förslag utformas för den fortsatta informationen och utbildningen om de alternativa testmetoderna. Utskottet tillstyrker således motion Jo517 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *utbildning och information om alternativa metoder*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo517 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

6. Samlat program för forskning kring alternativa metoder (mom. 8)

Karl Erik Olsson (c), Lennart Brunander (c) och Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks således." bort ha följande lydelse:

Utskottet har — — — (= utskottet) — — — (1988/89:JoU12). För att även det fortsatta arbetet med att utan risker för människans hälsa avveckla djurförsöken skall ha framgång måste alternativen utvecklas. De framtida statliga satsningarna på att utveckla sådana metoder måste enligt utskottets

mening kraftigt förstärkas för att ett verkligt genombrott skall kunna åstadkommas. Utskottet ansluter sig därmed till det i motion Jo537 yrkande 4 framförda kravet på att regeringen till 1990 års forskningspolitiska proposition återkommer med ett samlat forskningsprogram för utveckling av alternativ till djurförsök.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *samlat program för forskning kring alternativa metoder*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo537 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Representation i de etiska nämnderna (mom. 9)

Bengt Rosén och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "yrkande 10." bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar — — — (=utskottet) — — — allsidig belysning. Utskottet anser dock att starka skäl talar för att även representanter för patientorganisationerna tillåts medverka i de etiska nämndernas arbete. Framstegen inom den medicinska forskningen har en avgörande betydelse för den framtida sjukvården och därför bör dessa organisationer inte undanhållas möjligheten att utöva inflytande i denna verksamhet. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo513 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I övrigt är utskottet inte berett att tillstyrka någon ytterligare förändring i de etiska nämndernas sammansättning. Utskottet avstyrker således motion Jo532 yrkande 10.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *representation i de etiska nämnderna*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo513 och med avslag på motion 1988/89:Jo532 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Allmänhetens insyn i den etiska prövningen (mom. 10)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Den nyligen" och på s. 10 slutar med "avstyrker motionen." bort ha följande lydelse:

Den nyligen genomförda förändringen i de etiska nämndernas sammansättning innebär enligt utskottets mening en avsevärd förbättring och förstärkning av allmänhetens insyn vid den etiska prövningen. I likhet med vad som anförs i motion Jo531 anser dock utskottet att plenarsammanträdena bör bli offentliga för att ytterligare understödja insynen i prövningen av aktuella djurförsök. Vad utskottet anfört med anledning av motionen bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *allmänhetens insyn i den etiska prövningen* att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo531 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Försöksdjursavgift (mom. 11)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Lantbruksstyrelsen utövar" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Ett område där tillsynen inte varit vad den borde vara, främst beroende på bristande ekonomiska resurser, är djurförsöken. Med den nya djurskyddslagen följer enligt utskottets mening skärpta krav på tillsyn. Som anförs i motion Jo519 krävs därför ytterligare medel för denna verksamhet och kostnaden härför bör riktas direkt mot den verksamhet som kontrolleras. En avgift per använt djur borde enligt utskottets mening leda till en självsanering och minskning av antalet djurförsök samtidigt som tillsynen erhåller erforderlig finansiering. Riksdagen bör således i enlighet med motionens yrkande 1 hos regeringen begära ett förslag med nu redovisad utformning. För att förhindra att avgiften kringgås bör ett förbud mot upprepade försök med samma djur införas. Utskottet tillstyrker således även yrkande 2 i motionen. Med det anförda synes motion Jo522 yrkande 1 tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *försöksdjursavgift*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo519 och med avslag på motion 1988/89:Jo522 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Pälsdjursuppfödning (mom. 17)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Enligt vad" och slutar med "samt Jo548." bort ha följande lydelse:

Pälsdjursuppfödningen har bl. a. under senare år utsatts för viss kritik från länsveterinärhåll. Grund för kritiken har varit grov försummelse av djurens skötsel, och uppfödningens förenlighet med djurskyddslagen har ifrågasatts. De bestämmelser för pälsdjuren som skall tas i bruk den 1 juli 1989 innebär ytterst marginella förbättringar. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet i likhet med vad som framförs i motionerna Jo518 yrkandena 1 och 2 och Jo548 att pälsdjursfarmningen bör avvecklas och att detta kan ske under en tioårsperiod. Ett nyetableringsförbud bör samtidigt införas. Regeringen bör till riksdagen återkomma med ett förslag i enlighet med vad utskottet anfört med anledning av motionerna. Motion Jo545 yrkandena 1 och 2 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *pälsdjursuppfödning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Jo518 och 1988/
89:Jo548 och med avslag på motion 1988/89:Jo545 som sin mening
ger regeringen till känna vad utskottet anför.